

**SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET FÖREBERGSÅSEN, ALVESTA
KOMMUN**

A. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

1. Data

Naturreservatet omfattar en areal av 32,4 ha, varav 30,3 ha land och 2,1 ha vatten. Reservatet är beläget ca 16 km nordväst om Moheda.

2. Syfte

Ändamålet med reservatsskötseln skall vara att åstadkomma en varierad och tilltalande miljö för besökare, att framhäva åsens skönhet och karaktär, att åstadkomma en fin utsikt från åsen ut över mossen och maderna samt att bibehålla kontakten med vägen och det övriga odlingslandskapet.

3. Områdets natur

Geologi

Förebergsåsen är en del av den mäktiga isälvsavlagringen Tagelåsen, som sträcker sig mellan Sävsjö och Vislanda. Förebergsåsen är partiet mellan Rickelsbodasjön och Föreberg. Åsen bildar här en vackert formad markant, ca 10 - 12 m hög och vid basen 35 - 50 m bred åsrygg av getryggstyp som avslutas med en böjd svans fram till sundet mellan Rickelsbodasjön och sjön Rymmen. Som åsbildning med distinkt ryggform och undulerande, ungefär fem meter brett krön, är åsen en av länets vackraste och av geovetenskapligt intresse. Den östra sidan av åsen stupar brant ned i Bankeån. Åsen omges av tidvis översvämmade mader, myrar och sumpskog omväxlande med gruskullar. I väster gränsar åsen delvis till ett myrparti, som bildats i en dödissänka. Vid sundet mellan Rickelsbodasjön och sjön Rymmen och söder därom har en sandbukt utbildats av utsvallad åssand.

Vegetation

Vegetationen inom området utgörs främst av barrskog, i norr dominerar tall, i söder gran med lövinslag, främst björk. Längs åsfoten mot angränsande kärr ökar inslaget av lövträd och buskar, företrädesvis al, björk och sälg. I anslutning till stränderna vid Rickelsbodasjön och Rymmen finns mycket gamla och monumentala tallar. I övrigt längs stränderna finns gallerier av strandskog. Området

1994-04-25

231-4969-89
64

mellan åsen och vägen Moheda - Osbruk utgörs av mader som tidvis används för bete och slätter och gör på sommaren, då älgört, fackelblomster och kärresilja blommor, ett färggrant intryck.

Djurliv

Djurlivet är inte inventerat.

Landskapsbild

Åsen utgör ett mycket vackert och markant inslag i landskapsbilden med sitt läge något hundratal meter väster om vägen Moheda - Osbruk i anslutning till slättermaderna mellan vägen och åsen.

4. Markanvändning

På den skogklädda åsen bedrivs det normalt skogsbruk.

I nordvästra delen av reservatet har vissa ytor brukats som åker. De hävdas nu genom slätter eller används som viltåker. I anslutning till åkrarna finns ett ganska förfallet, obebott boningshus och en mindre ekonomibyggnad i relativt gott skick.

De tidvis översvämmade maderna mellan åsen och vägen har förr använts till bete och slätter. Verksamheten pågår på vissa partier fortfarande idag.

Sandstranden i norra delen utnyttjas för bad av allmänheten.

5. Tillgänglighet

Reservatet gränsar i öster till allmänna vägen 750, från Slätthög mot Os. Två mindre enskilda vägar finns i reservatet. Den ena går i öst-västlig riktning till Osbro och skär igenom åsen. Från denna väg leder den andra vägen mot norr längs åsen. En gammal stig går på åskränet söderut.

6. Slitage- och störningskänslighet

Området är inte speciellt slitage- eller störningskänsligt.

1994-04-25

231-4969-89
64

7. Anordningar för friluftslivet

Inga särskilda anordningar för friluftslivet finns inom området, men en stig finns på åskrönet.

8. Inventeringar m m

Rullstensåsar i Kronobergs län - en översiktlig inventering och klassificering efter lämplighet till grusbrytning ur naturvårdssynpunkt. Per Wramner, 1964.

Naturvårdsplan för Kronobergs län. Länsstyrelsen, 1973.

Kronobergs Natur, naturvårdsprogram för Kronobergs län. Länsstyrelsen, 1989.

Våtmarker i Kronobergs län. Länsstyrelsen 1987

B DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1. Allmänna anvisningar

Hävd av skog, myr, mader och jordbruksmark skall ske i den omfattning och på så sätt som anges nedan under 2 och 3.

Anordningar för allmänheten vidtas enligt 4 nedan. Ansvar och kostnader för skötseln enligt 6 och dokumentation av utförda åtgärder enligt 7.

2. Generella riktlinjer och åtgärder

För skog, myr, mader, jordbruksmark och byggnader skall följande generella riktlinjer gälla.

Skog (skötselområdena 3, 6, 7, 8, 10)

Skogsbruk är tillåtet inom naturreservatet. Följande rekommendationer skall gälla för hur detta bör bedrivas.

Mål: Skogen skall vara en varierande och tilltalande miljö för besökare samt framhäva åsens skönhet och karaktär. Skogen skall skötas så att utsikt över omgivande marker erhålls från vissa delar av åsen.

1994-04-25

231-4969-89
64

Riktlinjer och åtgärder: Samråd skall ske med naturvårdsförvaltaren i god tid (minst sex veckor) före stämpling, avverkning och röjning. Vid detta samråd skall naturvårdsförvaltaren (Skogsvårdsstyrelsen) precisera vilka naturhänsyn som skall tas, för att ovan angivet mål i möjligaste mån skall uppnås. Följande skall gälla som rekommendationer om vad naturvårdsförvaltaren därvid bör meddela i form av anvisningar (se föreskrift A 7 i beslutet).

TRÄDSLAGSVAL

Tall och utvecklingsbart löv gynnas.

BESTÅNDSVÅRD

Skogsvårdande röjningar och gallringar utförs i normal omfattning, varvid hänsyn tas till vad ovan sagts om trädslagsval. Vackra eller säregna träd och buskar sparas. Särskilt stora tallar och lövträd sparas.

SLUTAVVERKNING

En något längre omloppstid än normalt bör eftersträvas. Där så är möjligt, skall slutavverkning utföras, så att beståndsanläggningen kan ske i form av självföryngring (fröträdsställning eller skärmställning). Stora hyggen skall undvikas. Skärm skall, där så är möjligt, lämnas då beståndsanläggningen måste ske genom sådd eller plantering. Träd och/eller trädgrupper skall sparas för att kunna bli riktigt gamla. Dessa får inte avverkas när skärmställning eller fröträd avvecklas.

TRANSPORTARBETEN

Körning med traktor får ske på fastmark. Körskador skall undvikas i största möjliga mån. De körskador, som eventuellt ändå uppstår, skall lagas. På torvmark och övrig fuktig mark får traktorkörning ske endast på kraftigt tjälad mark, så att körskador ej uppstår.

BESTÅNDSANLÄGGNING

Där så är möjligt, bör beståndsanläggning ske genom självföryngring. Där detta inte är möjligt, används i första hand frösådd och i andra hand plantering.

1994-04-25

231-4969-89
64

Jordbruksmark (skötselområde 5)

Mål: Att bevara den nuvarande odlingsmarken öppen.

Riktlinjer och åtgärder: Den öppna marken hålls öppen genom slåtter, bete eller åkerbruk.

Myrmarker (skötselområde 9)

Mål: Att bibehålla en opåverkad mosse.

Riktlinjer och åtgärder: Inga åtgärder.

Mader (skötselområdena 2, 4)

Mål: Att i möjligaste mån bibehålla maderna öppna med undantag för området längs sjöstranden.

Riktlinjer och åtgärder: Maderna kan med fördel hållas öppna genom bete eller slåtter. Om detta inte kan ske genom markägarens försorg, bör vissa partier slyröjas av naturvårdsförvaltaren, så att åsen syns från vägen. På de nordligaste delarna av maderna längs sjöstranden krävs inga åtgärder.

Tomtmark (skötselområde 5)

En tomt avgränsas kring huset och ekonomibyggnaden på Strömhult 1:13 i samråd med markägaren, när huset repareras.

3 Beskrivning av och skötselbestämmelser för delområden

Hela naturreservatet är indelat i skötselområden, som redovisas och numreras i denna beskrivning och på skötselplanekartan (bilaga 4a).

Skötselområde 1 (2,1 ha)

Vattenområdena inom reservatet, inga åtgärder.

1994-04-25

231-4969-89
64

Skötselområde 2 (0,7 ha)

Beskrivning: Sank, tidvis översvämmad mad, längs sundet mellan Rickelsbodasjön och sjön Rymmen, bevuxen med i huvudsak björk och alsly.

Mål: Mad med ostörd utveckling.

Åtgärder: Inga.

Skötselområde 3 (1,6 ha)

Beskrivning: Igenväxande mad med ca 60-årig björk-alskog. Gruppvis inslag av tall, asp och någon enstaka gran.

Mål: Blandskog.

Åtgärder: Skogsbruk enligt generella riktlinjer.

Skötselområde 4 (11,7 ha)

Beskrivning: I huvudsak öppen mad på båda sidor om Bankeån mellan åsen och vägen. Fläckvis någon buskvegetation. Viss begynnande igenväxning i kanterna, främst i södra delen.

Mål: Öppen mad eller åtminstone i vissa avsnitt fri sikt mellan åsen och vägen.

Åtgärder: Slätter eller betesgång är önskvärd med den intensitet som krävs för att förhindra en igenväxning av maden. Kan detta inte ske genom markägarens försorg, bör vissa partier slyröjas av naturvårdsförvaltaren för att behålla kontakten med vägen.

Skötselområde 5 (1,3 ha)

Beskrivning: F d åker som nu delvis är viltåker vissa år och delvis sköts med slätter och bete. I sydöstra delen ligger ett ganska förfallet, obebott boningshus samt en mindre ekonomibyggnad i relativt gott skick. Den öppna marken omgärdas av busk- och trädvegetation dels mot sjön i väster och dels mot de igenväxande maderna i norr.

1994-04-25

231-4969-89
64

På udden i nordvästra delen av området finns en gammal samfärdselväg över sjöpasset med rester efter en bro. Här finns också en båtuppläggningsplats. På udden växer det ett antal stora gamla monumentala tallar.

Söder om sjöpasset har en sandbukt utbildats av utsvallad åssand. Sandbukten används som badstrand av allmänheten.

Mål: Öppen mark, lättillgängligt strandparti med goda badmöjligheter, vackra trädridåer längs sjön, udde med gamla tallar och tilltalande landskapsbild.

Åtgärder: Den öppna marken hålls öppen genom slätter, bete eller åkerbruk.

Busk- och trädvegetationen längs stranden och maderna lämnas i stort sett orörd med undantag för röjning i partiet kring sandstranden samt vissa röjningar för att hjälpa fram stora vackra träd. De stora monumentala tallarna på udden i nordvästra delen av området sparas.

Båtuppläggningsplatsen får vara kvar, men får ej utvidgas.

Bostadshuset bör repareras eller rivs. Om det repareras och blir bebott igen kan det behövas åtgärder för att undvika störningar av allmänheten inom själva tomtplatsen. Det kan t ex bli fråga om att märka ut en tydlig stig och/eller sätta upp staket.

Skötselområde 6 (3,3 ha)

Beskrivning: Den nordligaste delen av åsen samt angränsande skogsmark i väster nedanför åsen. Åsen är bevuxen med dels blandskog av tall, gran, björk och asp i varierande ålder och dels ren tallskog. Skogen är bitvis luckhuggen och utgörs bitvis av en skärmställning av tall med självföryngring under.

Området i väster nedanför åsen är bevuxet med gles luckhuggen tallskog i 100 - 130-årsaldern på torvmark. Mellan detta område och åsen finns ett svagt utbildat laggkärr.

Östra åsfoten är bevuxen med ett smalt bälte lövskog.

I gränsen till skötselområde 3 växer det ett antal stora gamla tallar.

1994-04-25

231-4969-89
64

Mål: Åsparti samt intilliggande skogsparti med huvudsakligen tallskog och utsikt över de angränsande öppna moderna och sjön.

Åtgärder: Skogsbruk enligt generella riktlinjer. De stora gamla tallarna i gränsen till område 3 lämnas orörda. Laggkärret mellan torvmarken i väster och åsen lämnas orört. Lövvegetationen längs östra åsfoten lämnas orörd med undantag för huggning av vissa siktluckor för att möjliggöra utsikt över moderna och Rickelsbodasjön.

Skötselområde 7 (0,8 ha)

Beskrivning: Åsparti med yngre granskog med inslag av tall och björk. Östra åsfoten är bevuxen med ett smalt bälte lövskog.

Mål: Åsparti med blandskog och utsikt över de angränsande öppna moderna, ån och mossen.

Åtgärder: Skogsbruk enligt generella riktlinjer. Lövvegetationen längs östra åsfoten lämnas orörd med undantag för huggning av vissa siktluckor för att möjliggöra utsikt över moderna och ån.

Skötselområde 8 (1,0 ha)

Beskrivning: Åsparti bevuxet med 90 - 110-årig tallskog med graninblandning. Östra åsfoten är bevuxen med ett smalt bälte lövskog. Längs västra åsfoten finns ett svagt utbildat laggkärr.

Mål: Åsparti med huvudsakligen tallskog och utsikt över de angränsande öppna moderna, ån och mossen.

Åtgärder: Skogsbruk enligt generella riktlinjer.

Laggkärret längs västra åsfoten lämnas orört. Lövvegetationen längs östra åsfoten lämnas orörd med undantag för huggning av vissa siktluckor för att möjliggöra utsikt över moderna och ån.

1994-04-25

231-4969-89
64

Skötselområde 9 (5.7 ha)

Beskrivning: Högmosse med begynnande gles igenväxning. Ett parti av mossen är blötare och rymmer en liten göl. I norra och södra delarna av området finns det ett antal fastmarkskullar be vuxna med i huvudsak tall. Mellan mossen och fastmarken finns det svagt utbildade laggekärr.

Mål: Behålla en högmosse med ostörd utveckling.

Åtgärder: Skogsbruk enligt generella riktlinjer på fastmarken. Laggekärren lämnas orörda. I övrigt inga åtgärder.

Skötselområde 10 (4,2 ha)

Beskrivning: Skogen på den sydligaste delen av åsen är avverkad för några år sedan. En tallskärm är lämnad jämte en del lövträd. Öster om åsen finns en gran-björkskog i 60-årsåldern på fuktig, utdikad mark.

Östra åsfoten är be vuxen med ett smalt bälte lövskog. I norra delen av området längs västra åsfoten finns ett svagt utbildat laggekärr.

Mål: Åsparti med blandskog och utsikt över angränsande öppna mader. Blandskog på området öster om åsen.

Åtgärder: Skogsbruk enligt generella riktlinjer. Laggekärret längs västra åsfoten lämnas orört.

Lövvegetationen längs östra åsfoten lämnas orörd med undantag för huggning av vissa siktluckor för att möjliggöra utsikt över maderna och ån.

4 Anordningar för rekreation och friluftsliv

Syftet med reservatet är bl a att främja allmänhetens möjligheter till friluftsliv i ett naturskönt område.

Området är lättillgängligt med bil. Ändring av nuvarande förhållanden är inte aktuellt.

Om det visar sig erforderligt iordningställs en parkeringsplats antingen där vägen till Osbro skär åsen eller söder om åsen. I anslutning till en iordningställd

1994-04-25

231-4969-89

64

parkeringsplats ställs efter avtal med Alvesta kommun upp sopkärl och eventuellt även TC. Om P-plats förläggs där vägen skär genom åsen, flyttas befintlig vägbom.

Stigen som följer åschrönet skall röjas och märkas ut.

5. Utmärkning och skyltning

Reservatsgräns skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22).

Informationsskyltar skall sättas upp på lämpliga platser i reservatet.

6. Ansvar och kostnader för skötseln

Normala skogsvårds- och jordbruksåtgärder ombesörjes och bekostas av respektive markägare.

Landskapsvårdande röjningar ombesörjes och bekostas av naturvårdsförvaltaren.

Anläggande av parkeringsplats och stig, eventuell flyttning av vägbom, uppsättande av informationstavla samt utmärkning av reservatets gräns ombesörjes och bekostas av naturvårdsförvaltaren, som också svarar för underhållet av dessa anordningar. Naturvårdsförvaltaren har också att träffa erforderliga överenskommelser om P-plats och eventuellt vägunderhåll. Kostnaderna för naturvårdsförvaltaren framgår av den ekonomiska utredningen bilaga 6.

Alvesta kommun ombesörjer och bekostar enligt avtal med naturvårdsförvaltaren anskaffning och tömning av sopkärl och, om så visar sig erforderligt, TC.

Av allmänheten besökta platser städas genom naturvårdsförvaltarens försorg.

7. Dokumentation av utförda åtgärder

Naturvårdsförvaltaren skall dokumentera utförda åtgärder genom att ange

- skötselområde,
- utförd åtgärd inom resp skötselområde,
- år och månad för åtgärdens utförande,
- ev notering om åtgärdens effekt eller om annat av intresse inom reservatet

samt genom fotodokumentation.